

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **P. V.**, zastoupený opatrovníkem Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 3. 2019, č. j. 61 Az 7/2019 – 24,

takto:

- I. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 3. 2019, č. j. 61 Az 7/2019 – 24, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ustanovenému opatrovníkovi žalobce Mgr. Ladislavu Bártovi, advokátovi, **se přiznává** odměna ve výši **1 600 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

[1] Blanketní žalobou ze dne 23. 1. 2019 se žalobce u Krajského soudu v Ostravě (dále jen „*krajský soud*“) domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 1. 2019, č. j. OAM-329/LE-VL17-VL11-2018, kterým mu nebyla udělena mezinárodní ochrana dle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. V žalobě požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Žádost žalobce o ustanovení zástupce zamítl krajský soud usnesením ze dne 11. 2. 2019, č. j. 61 Az 7/2019 – 20 (dále jen „*procesní usnesení*“), a zároveň jej vyzval k doplnění žaloby ve lhůtě 1 dne od doručení tohoto usnesení. Toto usnesení bylo žalobci doručeno dne 18. 2. 2019. Krajský soud jej odůvodnil tak, že u žalobce jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, což je jednou z podmínek pro ustanovení zástupce

podle § 35 odst. 9 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), ve znění do 23. 4. 2019. Dodal, že dle sdělení Ministerstva vnitra ze dne 17. 12. 2018 však všichni cizinci umístění v zařízení pro zajištění cizinců mají přístup k pravidelné, komplexní a bezplatné právní pomoci zajištěné Organizací pro pomoc uprchlíkům. Organizace pro pomoc uprchlíkům, jakožto právnická osoba dle § 35 odst. 5 s. ř. s., k jejímž činnostem patří poskytování právní pomoci uprchlíkům nebo cizincům, bude nepochybně schopna žalobci poskytnout účinnou právní pomoc. Je tudíž na žalobci, aby se na tuto organizaci se žádostí o pomoc obrátil a udělil jí plnou moc k zastupování v řízení o žalobě proti rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany. Z těchto důvodů krajský soud žádost žalobce o ustanovení zástupce zamítl.

[3] Usnesením ze dne 1. 3. 2019, č. j. 61 Az 7/2019 – 24 (dále jen „*konečné usnesení*“), tedy před uplynutím zákonné lhůty k podání kasační stížnosti proti procesnímu usnesení, krajský soud odmítl žalobu podle § 37 odst. 5 s. ř. s. Konstatoval, že žalobce ani na jeho výzvu neodstranil vady žaloby (nevymezil žalobní body), přičemž se jedná o vadu, pro kterou nelze v řízení pokračovat. O tomto následku byl žalobce krajským soudem poučen.

[4] Žalobce (dále jen „*stěžovatel*“) napadl procesní usnesení krajského soudu kasační stížností, kterou Nejvyšší správní soud shledal důvodnou. Rozsudkem ze dne 13. 6. 2019, č. j. 9 As 58/2019 – 43 (všechna zmiňovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), proto zrušil procesní usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Kasační soud uvedl, že při rozhodování o návrhu na ustanovení zástupce je krajský soud povinen nejprve posoudit podmínky pro ustanovení zástupce dle příslušných ustanovení s. ř. s. V případě, že dospěje k závěru, že tyto podmínky jsou splněny, musí následně vyhodnotit, jaké osoby zákon pro projednávanou věc připouští ustanovit jako zástupce, a z těchto osob poté zástupce ustanovit. Závěr krajského soudu, že nejsou splněny podmínky pro ustanovení zástupce - advokáta, jelikož přichází v úvahu zastoupení na základě plné moci osobou dle § 35 odst. 5 s. ř. s., nemá zákonnou oporu. Pokud by krajský soud dospěl k závěru, že stěžovateli má být ustanoven jako zástupce subjekt dle § 35 odst. 5 s. ř. s., musí ho výrokem rozhodnutí ustanovit, nikoliv pouze odkázat na možnost udělení plné moci.

[5] Stěžovatel napadl kasační stížností také konečné usnesení krajského soudu z důvodu, který podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. O této kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhoduje v nyní projednávané věci.

[6] Stěžovatel krajskému soudu vytýká, že rozhodl o odmítnutí žaloby pro neodstranění jejích vad, aniž by vyčkal, zda bude proti procesnímu usnesení podána včasná kasační stížnost. Stěžovatel však kasační stížnost proti procesnímu usnesení podal, Nejvyšší správní soud ji shledal důvodnou (již zmiňovaným rozsudkem č. j. 9 As 58/2019 – 43) a procesní usnesení krajského soudu zrušil. Tento vývoj tedy dokresluje zřejmou nesprávnost postupu krajského soudu, neboť v současnosti existuje pravomocné usnesení o odmítnutí žaloby, které krajský soud opřel o procesní usnesení, které bylo pravomocně zrušeno Nejvyšším správním soudem.

[7] Podle stěžovatele je jediný možný výklad nyní účinného § 35 odst. 10 s. ř. s. (§ 35 odst. 9 s. ř. s. účinného v době vydání procesního usnesení krajského soudu – pozn. Nejvyššího správního soudu), který stanoví, že *požádá-li návrhovatel o osvobození od*

pokračování

soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení, takový, že lhůta pro podání žaloby (tedy i pro její doplnění) neběží rovněž po dobu rozhodování Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti směřující proti usnesení krajského soudu o neustanovení zástupce z řad advokátů.

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že nechává posouzení důvodnosti kasační stížnosti na Nejvyšším správním soudu, jelikož argumentace v ní obsažená směřuje výhradně proti činnosti krajského soudu.

[9] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou (§ 102 s. ř. s.) a stěžovatel je zastoupen opatrovníkem, který je advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[10] Po konstatování včasnosti a přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud zabýval její přijatelností (§ 104a s. ř. s.). Zákonný pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti v řízení o udělení mezinárodní ochrany, je typickým neurčitým právním pojmem. Jeho výklad provedl Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS., podle kterého „*[p]řesahem vlastních zájmů stěžovatele [...] je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce - pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.*“

[11] V posuzované věci podal stěžovatel kasační stížnost proti usnesení krajského soudu, kterým byla odmítnuta jeho žaloba podle § 37 odst. 5 s. ř. s. (v podrobnostech odst. [3] tohoto rozsudku). Na úrovni posuzování přijatelnosti kasační stížnosti nelze *prima facie* vyloučit, že krajský soud ve svém postupu pochybil, a proto Nejvyšší správní soud přistoupil k jejímu věcnému projednání, neboť takové pochybení by mohlo mít zásadní vliv na hmotné právní postavení stěžovatele; stěžovatelova žaloba nebyla krajským soudem meritorně projednána, a proto by případné pochybení krajského soudu znamenalo faktické odepření přístupu stěžovatele k soudu (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 309/2017 - 33).

[12] Nejvyšší správní soud dále posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené usnesení krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[13] Napadá-li stěžovatel kasační stížností usnesení o odmítnutí žaloby, z povahy věci přichází v úvahu jen důvod kasační stížnosti předvídaný § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který spočívá v nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Jestliže tedy krajský soud žalobu odmítl a věc meritorně neposuzoval, může soud v řízení o kasační stížnosti pouze

přezkoumat, zda krajský soud správně posoudil podmínky pro odmítnutí žaloby (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2009, č. j. 3 As 44/2008 - 80).

[14] Jak již bylo výše uvedeno, Nejvyšší správní soud rozsudkem č. j. 9 As 58/2019 - 43, zrušil procesní usnesení krajského soudu s tím, že krajský soud nepostupoval správně, pokud stěžovateli neustanovil zástupce, ačkoli pro tento postup byly naplněny zákonné podmínky. Současně krajský soud zavázal, aby tuto vadu v dalším řízení odstranil. Krajský soud však v této věci již vydal konečné rozhodnutí, které je předmětem soudního přezkumu v nyní projednávané věci. Krajský soud konečným usnesením žalobu stěžovatele odmítl dle § 37 odst. 5 s. ř. s. (z důvodu vady žaloby, která nebyla ve stanovené lhůtě odstraněna, a zároveň se jednalo o takovou vadu, pro kterou nebylo možné v řízení dále pokračovat), aniž by vyčkal, zda stěžovateli uplyne lhůta k podání kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí.

[15] Ustanovení § 35 odst. 9, věty třetí s. ř. s., ve znění účinném pro projednávanou věc, stanoví, že požádá-li navrhovatel o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení. Jak plyne z gramatického výkladu tohoto ustanovení, lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení - žaloby (případně doplnění žalobních bodů; viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2005, č. j. 6 Ads 72/2004 - 69) se staví pouze do okamžiku právní moci rozhodnutí o žádosti o ustanovení zástupce. Výklad zastávaný stěžovatelem (že tato lhůta neběží i po dobu řízení o kasační stížnosti směřující proti tomuto rozhodnutí), nemá žádnou zákonnou oporu. Nezastává ho judikatura Nejvyššího správního soudu (například již zmiňované usnesení č. j. 6 Ads 72/2004 - 69), která potvrzuje výslovné znění zákona, tedy že tato lhůta se staví pouze do právní moci rozhodnutí o žádosti o ustanovení zástupce. Proto krajský soud nepochybil v tom ohledu, že žalobu odmítl, aniž by vyčkával, zda bude proti procesnímu usnesení podána kasační stížnost.

[16] Tento závěr však neznamená, že by osoba, již nebyl zástupce krajským soudem ustanoven, zůstala po skončení řízení před krajským soudem bez možnosti dosáhnout nápravy případného pochybení tohoto soudu. V takovém případě je totiž oprávněna podat kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu ve věci samé, v níž může namítnout tuto vadu řízení - nesprávný postup krajského soudu při rozhodování o žádosti o ustanovení zástupce (srovnej usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2016, č. j. 8 As 124/2016 - 25).

[17] Krajský soud tedy nepostupoval v rozporu se zákonem v tom ohledu, že ve věci vydal konečné rozhodnutí, aniž by vyčkal, zda bude proti procesnímu usnesení podána včasná kasační stížnost (ačkoli tento postup není vhodný). To ovšem nic nemění na skutečnosti, že konečné usnesení vydal na základě nezákonného procesního usnesení (jímž nesprávně dovodil, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro ustanovení zástupce, protože přichází v úvahu zastoupení na základě plné moci osobou dle § 35 odst. 5 s. ř. s.). Jelikož v současné situaci před krajským soudem neprobíhá řízení, ve kterém by krajský soud mohl postupovat dle závazného názoru kasačního soudu vyjádřenému v rozsudku č. j. 9 As 58/2019 - 43 (v podrobnostech odst. [4] shora), Nejvyššímu správnímu soudu nezbyvá než konečné usnesení krajského soudu zrušit. V opačném případě by totiž bylo stěžovateli znemožněno, aby svou žalobu doplnil (po případném ustanovení zástupce

pokračování

krajským soudem). Jeho žaloba by tak nemohla být krajským soudem meritorně projednána, čímž by mu byl odepřen přístup k soudu.

[18] Nad rámec výše uvedeného lze dodat, že procesně správný postup Nejvyššího správního soudu při rozhodování o kasační stížnosti směřující proti procesnímu usnesení by byl tuto kasační stížnost odmítnout. Skončení řízení před krajským soudem totiž představuje neodstranitelný nedostatek podmínky řízení o kasační stížnosti proti procesnímu usnesení. Jakkoli tedy Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost proti procesnímu usnesení důvodnou a zrušil napadené usnesení, nedošlo k „otevření“ pravomocně ukončeného řízení před krajským soudem (srovnej již citované usnesení č. j. 8 As 124/2016 - 25), v němž by mohl krajský soud postupovat v souladu s rozsudkem č. j. 9 As 58/2019 - 43. Popsaný problém však řeší tento rozsudek Nejvyššího správního soudu, jímž již dochází k „otevření“ pravomocně skončeného řízení před krajským soudem, ve kterém bude krajský soud postupovat dle závazného právního názoru, vyjádřeného v rozsudku devátého senátu. V novém rozhodnutí o žádosti o ustanovení zástupce také krajský soud stěžovateli určí novou lhůtu k doplnění žaloby (tuto lhůta totiž byla stěžovateli stanovena procesním usnesením, které bylo kasačním soudem zrušeno).

[19] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem vyjádřeným v tomto rozsudku. V dalším řízení nejprve znovu posoudí, zda jsou u stěžovatele splněny podmínky pro ustanovení zástupce (dle postupu vyjádřeného v rozsudku č. j. 9 As 58/2019 - 43), a teprve následně bude moci přistoupit ke konečnému rozhodnutí.

[20] Stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti zastoupen opatrovníkem. Náklady řízení v tomto případě hradí stát. Podle § 9 odst. 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif); dále jen „advokátní tarif“, se v tomto případě za tarifní hodnotu považuje částka 1000 Kč a sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby tak činí 500 Kč (§ 7 bod 2 advokátního tarifu). Odměna soudem ustanoveného opatrovníka Mgr. Ladislava Bártý, advokáta, byla stanovena za dva úkony právní služby, konkrétně první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení (což bylo dle sdělení opatrovníka nahrazeno nahlížením do spisu Nejvyššího správního soudu; viz záznam na č. l. 34 soudního spisu) a písemné podání soudu ve věci samé [tedy úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu]. Dále opatrovníkovi náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Ustanovený opatrovník nedoložil, že by byl plátcem DPH. Celkem mu tedy náleží odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 1 600 Kč. Opatrovníkovi stěžovatele bude vyplacena částka ve výši 1 600 Kč z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. října 2019

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu